Muistio
2.3.2018

ASIANTUNTIJALAUSUNTO EDUSKUNNAN TALOUSVALIOKUNNALLE KOSKIEN HALLITUKSEN ESITYSTÄ HE 195/2017 VP

Eduskunnan talousvaliokunta on pyytänyt allekirjoittaneelta asiantuntijalausuntoa koskien hallituksen esitystä eduskunnalle laiksi jätelain muuttamisesta (HE 195/2017). Hallituksen esityksessä ehdotettavassa uudessa jätelain 145 a §:ssä säädettäisiin kunnan jätehuollon toimialaa koskevaksi sidosyksikön markkinaehtoisen toiminnan ulosmyyntirajaksi 10 prosenttia vuoden 2029 loppuun saakka. Ulosmyyntiraja laskisi pysyvästi viiteen prosenttiin vuoden 2030 alusta lähtien. Sidosyksikön määritelmään ei sisällytettäisi hankintalain 500 000 euron ylärajaa. Muilta osin jätehuollon toimialalla tulisi noudattaa hankintalain säännöksiä.

Yllä mainittujen hallituksen esitykseen sisältyvien muutosehdotusten johdosta allekirjoittanut esittää eduskunnan talousvaliokunnalle kunnioittavasti lausuntonaan seuraavaa:

- Lausunnonantaja pitää myönteisenä sitä, että jätelain kaksiosaisella uudistuksella toimeenpannaan useita lausunnonantajan jätelain uudistamista valmistelleelle työryhmälle laatimassa selvityksessä ehdotettuja toimenpiteitä, joilla pyritään edistämään jätehuoltomarkkinoiden tehokasta toimintaa sekä toimijoiden kilpailuneutraliteettia.
- Lausunnonantajan näkemyksen mukaan ehdotettu pitkä, vuoteen 2030 asti ulottuva siirtymäaika sidosyksikölle sallitun markkinaehtoisen toiminnan ulosmyyntirajan laskemiselle 10 prosentista 5 prosenttiin kunnan jätehuollon toimialalla on perusteltu ottaen huomioon tarve turvata kunnallisten jäteyhtiöiden mahdollisuudet sopeuttaa hallitusti toimintaansa vastaamaan muuttunutta sääntelyä sekä markkinakehitystä.
- Samaten perusteltuna voidaan pitää ratkaisua, jossa hankintalain 15 § 1 momentin sisältämää 500 000 euron vuotuista enimmäismäärää sidosyksikölle sallitulle markkinaehtoiselle toiminnalle ei sisällytettäisi uuteen jätelain 145 a §:ään. Mainittu kiinteä euromääräinen yläraja voisi yksittäisten jätehuollon sopimusten merkittävä arvo huomioon ottaen johtaa helposti tilanteeseen, jossa sidosyksikköasema poistuu jo yhden merkittävä jätehuoltopalvelusopimuksen vuoksi. Tämä ei ole tarkoituksenmukaista jätehuollon tehokkaan järjestämisen näkökulmasta.
- Ehdotettu uusi jätelain 145 a § ei kuitenkaan lausunnonantajan käsityksen mukaan ratkaise kaikkia jätehuoltoalalla ilmenneitä toimijoiden väliseen kilpailuneutraliteettiin liittyviä ongelmia. Kilpailuneutraliteettiin liittyvät ongelmat olisivat lausunnonantajan käsityksen mukaan tehokkaimmin ratkaistavissa säätämällä jätelaissa velvollisuudesta eriyttää kunnallisten jäteyhtiöiden omistamat biologiset jätteenkäsittelylaitokset ja jätepolttolaitokset erilleen muusta kunnallisesta jätehuollosta. Lausunnonantaja ei ole vakuuttunut siitä, että ehdotetun eriyttämisen oikeusperusta olisi hallituksen esityksessä viitatulla tavalla epävarma.
- Lausunnonantaja pitää tärkeänä, että jätelain uudistuksen toiseen vaiheeseen sisältyvä jätteiden ja sivuvirtojen sähköinen markkinapaikka toteutetaan viipymättä. Toteutuessaan markkinapaikka lisäisi läpinäkyvyyttä ja parantaisi jätealan kilpailua ja logististen ketjujen toimivuutta. Samalla markkinapaikka helpottaisi markkinapuutteen arviointia jätealalla.
- Hankintalaista poikkeavan sidosyksikkökäsitteen määritelmän sisällyttämistä jätelakiin ei voida pitää lakiteknisesti optimaalisena ratkaisuna. Lainsäädännön selkeyden näkökulmasta olisi perusteltua, että hankintoja koskevat säännökset ilmenisivät mahdollisimman täysimääräisesti hankintalaista.

Helsingissä, 2.3.2018

Mikko Alkio
OTK, asianajaja